

Пащенко Євген Миколайович
доктор філософії (PhD), старший викладач кафедри
військового права Військово-юридичного інституту
Національного юридичного університету імені
Ярослава Мудрого,
Кокорева Діана Володимирівна,
слухачка Військово-юридичного інституту
Національного юридичного університету імені
Ярослава Мудрого, Україна(м. Харків,)

ПІДЗАКОННІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ: СИСТЕМА ДЖЕРЕЛ ВІЙСЬКОВОГО ПРАВА

Особливістю юридичних джерел системи військового права є їх виняткова, усталена залежність від наукової та правотворчої діяльності до її реалізації органами державної влади, військового управління та безпосередньо у межах організаційно-розпорядчих повноважень – діяльність командування військових формувань.

Нормативно-правові акти як юридичні джерела військового права мають такі ознаки: 1) письмову форму, структуровану за певними правилами; 2) офіційний характер, обумовлений виданням від імені конституційно-уповноваженого державного органу; 3) видання нормативно-правового акту у межах компетенції щодо управління військовими формуваннями; 4) орієнтування дії нормативно-правового акту на військову (військово-цивільну сферу) публічного життя суспільства; 5) загальнообов'язковість для всіх учасників публічних відносин у вирішенні військових питань.

П.П. Богуцький під джерелами військового права розуміє кінцевий результат правотворчої діяльності, який об'єктивується у різноманітних формах, у тому числі в нормативно-правових актах, нормативних договорах, судових прецедентах, правових звичаях, релігійних текстах, а у деяких випадках - правових доктринах. Юридичні джерела військового права утворюють ієрархічну цілісність, між ними існують системні зв'язки, які є загальними з точки зору характеристики юридичних джерел вітчизняного права.

Підзаконні нормативно-правові акти органів державної влади та управління, а також видані на їх підставі локальні акти нормативної дії посадових осіб військових формувань (командування) є основою та фактичною завершеністю нормативної системи військового права та його джерелами.

Основним видом юридичних джерел військового права розглядаються підзаконні нормативно-правові акти, тобто акти уповноважених органів держави (їх посадових осіб) та

інших суб'єктів, що приймають відповідно до законів і розвивають чи деталізують їх положення. Підзаконні нормативно-правові акти в Україні являються: Постанови Верховної Ради України, акти Президента України, Укази Президента України, розпорядження Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, розпорядження Кабінету Міністрів України, нормативно - правові акти центральних органів виконавчої влади; накази, директиви, розпорядження, накази, директиви, розпорядження начальника Генерального штабу Збройних сил України; накази, директиви, розпорядження командувачів видів військ Збройних Сил України; накази, директиви, розпорядження начальників штабів видів військ Збройних Сил України; накази, директиви, розпорядження командувача об'єднаного оперативного командування; накази, директиви, розпорядження начальника штабу об'єднаного оперативного командування; накази, директиви, розпорядження командувачів військ оперативних командувань; накази, директиви, розпорядження начальників штабів військ оперативних командувань; накази, директиви, розпорядження начальників територіальних (регіональних) управлінь військових формувань; накази, розпорядження начальників гарнізонів.

Підзаконні нормативно-правові акти відіграють важливу роль у системі джерел військового права, адже завдяки ним організовується, коригується уся діяльність військових формувань (командувань) та дії посадових осіб військового управління. Для ілюстрації та розуміння яких наводимо наступні приклади: Указ Президента України №49/2024 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 31.01.2024 №40 Інструкція з діловодства у Збройних Силах України, постанова Кабінету Міністрів від 30.12.2022 №1487 «Про затвердження Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів», наказ Міністра оборони України від 07.06.2018 № 260 «Порядок виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам» та ін.

Отже, існує велика кількість підзаконних нормативно- правових актів, що регулюють різні аспекти військової діяльності в системі джерел військового права. Вони регулюють діяльність та функціонування Збройних Сил України, їх посадових осіб, порядок проходження військової служби та інше. Наразі актуальним питанням є вдосконалення нормативно-правової бази, що регулює військову діяльність, це дозволить більш чітко та ефективно регламентувати і охопити всі аспекти військової сфери, а також сприятиме підвищенню обороноздатності України.